

**כף דרכיק דעהו -
על דור הפלגה, נארוה, עשיו ואנחנו**

(1) רמב"ן בראשית פרק י"ב פסוק ו'

ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם - אומר לך כלל תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב, והוא ענין גדול, הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה, ואמרו (תנחומא ט) כל מה שאירע לאבות סימן לבנים, ולכן יאריכו הכתובים בספור המסעות וחפירת הבארות ושאר המקרים, ויחשוב החושב בהם כאלו הם דברים מיותרים אין בהם תועלת, וכולם באים ללמד על העתיד, כי כאשר יבוא המקרה לנביא משלשת האבות יתבונן ממנו הדבר הנגזר לבא לזרעו: ולפיכך החזיק הקב"ה את אברהם בארץ ועשה לו דמיונות בכל העתיד להעשות בזרעו, והבן זה.

(2) בראשית פרק ב'

(טז) ויצו ד' אלהים על האדם לאמר מפל עץ הגן אכל תאכל:
(יז) וימעה הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות:

(3) בראשית פרק ג'

(ד) ויאמר הנחש אל האשה לא מות תמתון:
(ה) כי ידע אלהים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב ורע:
(ו) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל:
(ז) ויאמר ד' אלהים הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעלם:

רש"י שם: (כב) היה כאחד ממנו - הרי הוא יחיד בתחתונים כמו שאני יחיד בעליונים, ומה היא יחידתו, לדעת טוב ורע ומה שאין כן בבהמה ובחיה:
ועתה פן ישלח ידו - ומשיחיה לעולם הרי הוא קרוב להטעות הבריות אחריו ולומר אף הוא אלוה. ויש מדרשי אגדה, אבל אין מיושבין על פשוטו:

(4) בראשית פרק י'

(ח) וכוש ילד את נמרד הוא החל להיות גבור בארץ:
(ט) הוא היה גבור ציד לפני ד' על כן יאמר פנמרד גבור ציד לפני ד':
(י) ותהי ראשית ממלכתו בבל וארך ואכד וכלנה בארץ שניער:

רש"י שם: (ח) להיות גבור - להמריד כל העולם על הקב"ה בעצת דור הפלגה:
(ט) גבור ציד - צד דעתן של בריות בפיו ומטען למרוד במקום:
לפני ה' - מתכוין להקניטו על פניו:
על כן יאמר כנמרד - על כל אדם מרשיע בעזות פנים, יודע רבונו ומתכוין למרוד בו, יאמר זה כנמרוד גבור ציד:

רמב"ן שם:

ורבי אברהם פירש הפך הענין על דרך פשוטו, כי הוא החל להיות גבור על החיות לצוד אותן. ופירש "לפני ה'" שהיה בונה מזבחות ומעלה את החיות לעולה לפני השם. ואין דבריו נראין, והנה הוא מצדיק רשע, כי רבותינו ידעו רשעו בקבלה: והנכון בעיני, כי הוא החל להיות מושל בגבורתו על האנשים, והוא המולך תחלה, כי עד ימיו לא היו מלחמות ולא מלך מלך, וגבר תחלה על אנשי בבל עד שמלך עליהם, ואחר כן יצא אל אשור ועשה כרצונו והגדיל, ובנה שם ערים בצורות בתקפו ובגבורתו, וזהו שאמר ותהי ראשית ממלכתו בבל וארך ואכד וכלנה:

(5) בראשית פרק יא

(א) ויהי כל הארץ שפה אחת ודבָרִים אֶחָדִים:
(ב) ויהי בְּנֹסְעִים מִקְדָּם ויִמְצְאוּ בְּקֶעָה בְּאֶרֶץ שְׁנֹעַר וישבו שם:
(ג) ויאמרו איש אל רעהו הבה נלְבְנֶה לְבָנִים ונִשְׂרָפָה לְשָׂרָפָה וְתִהְיֶה לָּהֶם הַלְבָנָה לְאָבִן וְהַחֲמַר הָיָה לָּהֶם לְחֶמֶר:
(ד) ויאמרו הבה נבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם פֶּן נִפּוֹץ עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ:
(ה) ויִרְדּוּ ד' לְרֹאֵת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם:
(ו) ויאמר ד' הן עם אחד ושפה אחת לְכֻלָּם וְזֶה הַחֲלֹם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא יִבְצֵר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת:
(ז) הבה נרְדֶה וְנַבְלֶה שָׁם שְׂפָתָם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׂפַת רֵעֵהוּ:
(ח) ויִפֹּץ ד' אֶתֶם מִשָּׁם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ ויִחַדְלוּ לְבִנֵּת הָעִיר:

רש"י שם: (א) ודברים אחדים - באו בעצה אחת ואמרו לא כל הימנו שיבור לו את העליונים, נעלה לרקיע ונעשה עמו מלחמה.

(ט) ומשם הפיצם - וכי אי זו קשה, של דור המבול או של דור הפלגה, אלו לא פשטו יד בעיקר, ואלו פשטו יד בעיקר כביכול להלחם בו, ואלו נשטפו, ואלו לא נאבדו מן העולם. אלא שדור המבול היו גזלנים והיתה מריבה ביניהם לכך נאבדו, ואלו היו נוהגים אהבה וריעות ביניהם, שנאמר שפה אחת ודברים אחדים. למדת ששנאו המחלוקת וגדול השלום:

6 בראשית פרק כ"ה.

(כד) וימלאו ימיה ללדת והנה תומם בבטנה:

(כה) ויצא הראשון אדמוני פלו פאדרת שער ויקראו שמו עשו:

(כו) ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב ויצחק בן ששים שנה בלדת אתם:

(כז) ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים:

(כח) ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבה אהבת את יעקב:

(כט) ויזד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף:

(ל) ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם האדם הזה כי עיף אנכי על פן קרא שמו אדום:

רש"י שם: והנה תומם - חסר, ובתמר תאומים מלא לפי ששניהם צדיקים, אבל כאן אחד צדיק ואחד רשע:

ויקראו שמו עשו - הכל קראו לו כן, לפי שהיה נעשה ונגמר בשערו כבן שנים הרבה:

7 בראשית פרק כז ורש"י שם

(טו) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמדת אשר אתה בבית ותלבש את יעקב בנה הקטן:

(לג) ויחמד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה:

רש"י שם: (טו) החמודות - הנקיות, כתרגומו דכייטא. דבר אחר שחמד אותן מן נמרוד:

(לג) ויחמד - כתרגומו ותוה לשון תימה. ומדרשו ראה גיהנם פתוחה מתחתיו:

8 בראשית פרק לג, פס' ד'

וינץ עשו לקראתו ויחבקהו ויפל על צנארו וישקהו ויבכו:

רש"י שם:

וישקהו - נקוד עליו, ויש חולקין בדבר הזה בברייתא דספרי (בהעלותך טו), יש שדרשו נקודה זו לומר שלא נשקו בכל לבו. אמר ר' שמעון בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו:

9 מוסר אביך ב', ב'

בכל דרכיך דעהו, צריך לבקש את הקב"ה בתוך הדרכים שהוא מתנהג בהם. כשהוא עוסק בתפילה אז יבקש את הקב"ה בהבנת עניני תפלתו וכוונה רצויה באמונת הלב באותם העניינים של תפלתו, ולא יבקש את הידיעה בשעה ההיא בעניינים אחרים, כי כיון שהוא עוסק בעבודה זו הקב"ה כביכול שורה מצדו בזו העבודה דווקא ובה ימצאנה ולא במקום אחר.

וכשהוא עוסק בתורה ידע שימצא את הקב"ה בהיותו מעמיק ומעיין להבין דבר על בוריו ולזכור ולשנן היטב ובזה הוא יודע אותו ית' בתורתו ולא באופן אחר, כי בשעה זו הוא מתגלה בעבודה זו. וכן בהיותו עסוק בגמ"ח להיטיב לחבירו אז יבקש את הקב"ה רק בהעמקת עצה איך להיטיב לו טובה גדולה הגונה וקיימת.

וכן בכל הדברים שעושה הרי באמת אין דבר בעולם שאינו לכבודו ית' על כן כל מה שעושה יהיה הכל דברי מצותו ורצונו, ויבקש בהם את שמו ית', כשישתדל בכל שכלו וכוחותיו לעשות את מה שהוא עושה בתכלית השלימות בכל צדדי השלימות, ונמצא שהוא יודע את השי"ת בכל הדרכים.

והבי' הוא ב' ה'בתוך', שבעצמותם של הדרכים הוא יודע את הקב"ה. על כן היא פרשה קטנה שאין הציווי בה גדלות והרחבה של חכמות ומחשבות, אדרבא צמצום בדבר זה שהוא עסוק לבדו, ומ"מ כל גופי תורה תלויים בה, כי בזה יעשה הכל כשורה ומזה ימצא כבודו של הקב"ה בתכלית. ורמזו חז"ל בדבריהם זמן תפילה לחוד וזמן תורה לחוד. והבן.

כשאדם פועל איזה דבר של שלימות, בין במחשבה בין במעשה, צריך לשמוח בחלקו ולא ירדוף אז אחר דבר אחר, כי כל העולם כולו מתקפל לפניו אז דווקא בפרט זה.